

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА: ПОНЯТТЯ, СТРУКТУРА, ОЦІНЮВАННЯ

УДК 330.1

Передерієнко Н.І., Бойко А.П., ВПІ НТУУ «КПІ», м. Київ

Для ефективного функціонування і конкурентоспроможності підприємств необхідно інтенсивно розвивати матеріально-технічні, структурно-функціональні, соціально-трудова та інші елементи потенціалу.

Поняття «потенціал» (лат. - сила) - можливість, здатність, сила, що існує у прихованій формі й може виявлятися за певних умов. Цей термін використовується для характеристики засобів, запасів і джерел, які можуть бути використані для вирішення певного завдання або досягнення цілі [1, с. 32], а в економічному контексті - характеризує сукупність його можливостей.

Слід розрізняти поняття «ресурси» і «потенціал», оскільки перше існує незалежно від суб'єктів економічної діяльності, а друге - невіддільне від суб'єктів діяльності. Тобто «потенціал», крім матеріальних і нематеріальних засобів, включає і працівника, колектив, суспільство в цілому до ефективного використання наявних засобів і ресурсів [2, с. 23], отже, суб'єктною складовою є інтелектуальні та морально-етичні якості персоналу, досвід, знання, традиції, а об'єктною - всі види ресурсів, наявні на підприємстві. З одного боку, під визначенням зазвичай розуміють сукупність чинників, які характеризують силу, джерела спроможності, кошти, запаси, ресурси та інші резерви, які можуть бути використані в економічній діяльності [3, с. 25]. З іншого - визначається якістю та кількістю ресурсів, що має підприємство, кваліфікацією персоналу, інноваційними, інформаційними й фінансовими спроможностями [4, с. 24]. В цілях економічного аналізу можна трактувати ресурсний потенціал як характеристики наявності виробничих, фінансових та інноваційних ресурсів, які можуть бути активовані для економічного функціонування у поточному періоді, а також резервів і можливостей з мобілізації цих резервів, якими можна скористатися для забезпечення неперервної економічно вигідної роботи в

перспективі. Структуру ресурсного потенціалу підприємства можна представити наступним чином (рис. 1):

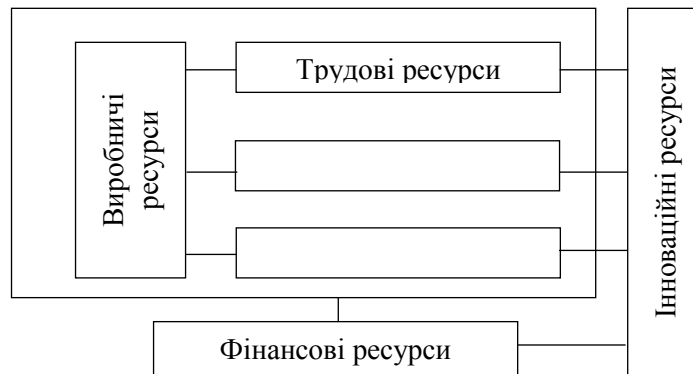

Рис. 1. Структура ресурсного потенціалу підприємства

Аналіз і оцінювання ресурсного потенціалу включає дослідження кожної її складової за обраною системою показників, що дозволяє встановити позитивні та негативні тенденції в діяльності підприємства.

На першому етапі рейтингова оцінка проводиться на підставі підрахунку відносних відхилень показників від найкращих значень аналізованого показника динамічного ряду за формулою:

$$R_j = \sum_{i=1}^n \frac{X_{\max i} - X_{ij}}{X_{\max i} - X_{\min i}} + \sum_{i=1}^n \frac{X_{ij} - X_{\min i}}{X_{\max i} - X_{\min i}}, \quad (1)$$

де R_j – сума рейтингових оцінок окремої складової ресурсного потенціалу за кожним з показників;

X_{ij} - значення i -го показника складової;

X_{\max} - максимальне значення i -го показника;

X_{\min} —мінімальне значення i -го показника;

n - кількість показників, за якими здійснюється розрахунок окремої складової ресурсного потенціалу.

Перший доданок оцінює показники, підвищення яких має позитивний ефект, другий – показники, підвищення яких має негативний ефект.

На другому етапі визначається середнє арифметичне суми рейтингових оцінок окремої складової за всіма показниками ($R_{\text{сеп } j}$) за формулою:

$$R_{\text{сер } j} = \frac{R_j}{n}, \quad (2)$$

На третьому етапі визначається середнє арифметичне суми рейтингових оцінок за всіма складовими (Y_j) за формулою:

$$Y_j = \frac{R_{\text{сер } j}}{m}, \quad (3)$$

де m – кількість складових ресурсного потенціалу

Найкращою оцінкою складових ресурсного потенціалу вважається середнє арифметичне суми рейтингових оцінок, яке має найнижче значення.

Рейтингове оцінювання використання ресурсного потенціалу може слугувати базисом для планування роботи, забезпечувати прийняття оптимальних управлінських рішень з ефективного використання ресурсів, можливостей, резервів для підвищення ефективності функціонування і конкурентоспроможності підприємства.

Література:

1. Краснокутська Н.С. Потенціал торговельного підприємства: теорія та методологія дослідження: моногр. / Н.С. Краснокутська. - Х. : Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2010. - 247 с.
2. Лапин Е.В. Экономический потенциал предприятия: [монография] / Е.В. Лапин. - Сумы : ИТД «Универс. книга», 2002. - 310 с.
3. Бабина О.Є. Потенціал як системна економічна категорія / О.Є. Бабина // Вісник економіки транспорту і промисловості.- 2011. - № 36.- С.23-26.
4. Абалкин Л.И. Диалектика социалистической экономики / Л. И. Абалкин. - М. : Мысль, 1981. - 351 с.